

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 343/06-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. októbra 2006 predbežne prerokoval sťažnosť W., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. B., B., vo veci namietaného porušenia jej práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. októbra 2005 sp. zn. 4 Obo 296/2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť W. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 19. decembra 2005 doručené podanie W., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. B., B., ktoré bolo označené ako „Sťažnosť“. Za sťažovateľku splnomocnila na konanie pred ústavným súdom advokáta JUDr. M. B. konateľka PhDr. E. H. Z obsahu podania vyplynulo, že sťažovateľka namieta porušenie jej práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných (ďalej len „dohovor“) slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 26. októbra 2005 sp. zn. 4 Obo 296/2005 a žiada zrušiť napadnuté uznesenie, pretože najvyšší súd odmietol prejednať jej odvolanie proti uzneseniu o vyhlásení konkurzu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že na jej majetok boli podaniami doručenými Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) 5. augusta 2004 a 2. septembra 2004 podané návrhy na vyhlásenie konkurzu. Konateľ sťažovateľky Ing. S. R. podal 9. septembra 2004 krajskému súdu podľa § 4 a § 66g zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“) jej mene návrh na vyhlásenie konkurzu z dôvodu, že sťažovateľka, ktorá je podnikateľkou, je podľa jeho názoru nepretržite počas 60 dní v predĺžení.

Právny zástupca sťažovateľky podal 8. novembra 2004 krajskému súdu vyjadrenie sťažovateľky ako dlžníka k návrhu na vyhlásenie konkurzu na jej majetok, v ktorom uviedol, že podľa názoru sťažovateľky navrhovateľa neuviedli a nepreukázali žiadnu skutočnosť, ktorá by nasvedčovala tomu, že sťažovateľka je v úpadku vo forme platobnej insolvenencie alebo vo forme predĺženia, a ide o protiprávnu snahu umelo vyvolať konkurzné konanie na majetok sťažovateľky bez toho, aby existovali zákonné dôvody na vyhlásenie konkurzu.

Sťažovateľka podaním doručeným krajskému súdu 1. februára 2005 vzala späť návrh na vyhlásenie konkurzu, ktorý podal v mene sťažovateľky jej druhý konateľ Ing. S. R. Krajský súd vyzval ostatných navrhovateľov, ktorí pristúpili do konkurzného konania, aby sa vyjadrili, či súhlasia so zastavením konania a v rozpore s § 4a ods. 3 zákona o konkurze a vyrovnaní vyzval ostatných navrhovateľov, aby sa vyjadrili aj k tomu, či súhlasia so späťvzatím návrhu. Navrhovateľa v prvom a druhom rade nesúhlasili so späťvzatím návrhu sťažovateľky. Konateľ Ing. S. R. podaním z 15. februára 2005 v mene sťažovateľky oznámil krajskému súdu, že sťažovateľka nesúhlasí so späťvzatím svojho návrhu na vyhlásenie konkurzu, ktorý 1. februára 2005 vzala späť v mene sťažovateľky jej konateľka PhDr. E. H.

Krajský súd uznesením č. k. 1 K 116/04-164 z 1. februára 2005 ustanovil do konkurzného konania predbežného správcu. Uznesením č. k. 1 K 116/04-591 z 20. septembra 2005 vyhlásil krajský súd konkurz na majetok sťažovateľky.

Sťažovateľka ako úpadca podala 5. októbra 2005 proti uzneseniu krajského súdu o vyhlásení konkurzu odvolanie. Najvyšší súd ako odvolací súd uznesením sp. zn. 4 Obo 296/2005 z 26. októbra 2005 odmietol odvolanie sťažovateľky z dôvodu podľa § 218 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) ako podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený.

Najvyšší súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že sťažovateľka bola v predmetnom konkurznom konaní zároveň navrhovateľkou v treťom rade a v rozhodnutí krajského súdu o vyhlásení konkurzu sa vyhovel návrhu sťažovateľky na vyhlásenie konkurzu, a teda sťažovateľka bola v konaní v postavení úspešného účastníka. Ďalej svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že vydaním uznesenia o vyhlásení konkurzu nebola sťažovateľke spôsobená žiadna ujma na jej právach.

Podľa názoru sťažovateľky odmietnutie odvolania bez vecného prejednania napriek tomu, že sťažovateľka splnila podmienky prípustnosti, je nezákonné. Najvyšší súd napadnutým uznesením odňal možnosť sťažovateľke konať pred súdom a odoprením prístupu k opravnému súdu porušil jej ústavné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Najvyšší súd nedostatočne preskúmal otázku, či sťažovateľka bola oprávnená na podanie odvolania.

Ak je v konkurznom konaní viac navrhovateľov ide o samostatné procesné spoločenstvo. Späťvzatím návrhu na vyhlásenie konkurzu prejavila sťažovateľka voči súdu vôľu, aby súd nepokračoval v konaní o jej návrhu na vyhlásenie konkurzu a konanie o tomto návrhu zastavil. Sťažovateľka zároveň prejavila voči krajskému súdu vôľu nebyť v konaní vo veci návrhu na vyhlásenie konkurzu na jej majetok v procesnom postavení navrhovateľa. Krajský súd vyzval ostatných navrhovateľov, aby sa vyjadrili, či súhlasia zo

zastavením konania a späťvzatím návrhu. Navrhovatelia vyjadrili so zastavením konania nesúhlas, a krajský súd nezastavil konanie. Podľa názoru sťažovateľky skutočnosť, že nedošlo k zastaveniu konania, nemá žiadny právny význam vo vzťahu k účinnému späťvzatiu samotného návrhu sťažovateľky na vyhlásenie konkurzu, keďže späťvzatie návrhu a zastavenie konania je potrebné rozlišovať. Uvedený názor podporuje aj skutočnosť, že krajský súd v poučení o opravnom prostriedku v uznesení o vyhlásení konkurzu na jej majetok, teda so sťažovateľkou po späťvzati návrhu na vyhlásenie konkurzu už konal len ako s dlžníkom (úpadcom), a nie aj ako s navrhovateľom.

Dodatočný nesúhlas so späťvzatím návrhu na vyhlásenie konkurzu, ktorý v mene sťažovateľky vyjadril jej konateľ Ing. S. R., nemohol mať žiadny vplyv na právne účinky späťvzatia návrhu sťažovateľkou.

Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia vôbec neprihliadol na uvedené skutočnosti a nijakým spôsobom sa s nimi právne nevysporiadal.

Sťažovateľka nesúhlasí s názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého vyhlásením konkurzu bolo vyhovené jej návrhu, čím sa dostala do postavenia úspešného účastníka. Ak by sa sťažovateľka považovala za úspešného účastníka, je nepravdepodobné, že by podávala odvolanie proti rozhodnutiu krajského súdu.

Najvyšší súd bol povinný aj v prípade, že mal pochybnosti o splnení podmienok prípustnosti odvolania, vzhľadom na význam práva na súdnu ochranu v právnom štáte, vecne prejednať odvolanie sťažovateľky proti uzneseniu o vyhlásení konkurzu.

Sťažovateľka nesúhlasí s názorom najvyššieho súdu, že jej nebola spôsobená žiadna ujma na jej právach, pretože vyhlásením konkurzu sa podstatným spôsobom zhoršilo jej právne postavenie.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a po prerokovaní veci rozhodol týmto nálezom:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. Obo 296/2005 z 26. októbra 2005 v konkurznom konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 1K 116/04 porušil základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces zaručené v článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 296/2005 z 26. októbra 2005 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný sťažovateľke zaplatiť náhradu trov právneho zastúpenia zvýšenú o daň z pridanej hodnoty v zákonom ustanovenej výške na účet jej právneho zástupcu JUDr. M. B., B., do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 a 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa povahy vecí ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám a právnickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Sťažovateľka namieta, že najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Obo 296/2005 z 26. októbra 2005 porušil jej základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že

nedostatočne preskúmal to, či sťažovateľka bola oprávnená podať odvolanie proti uzneseniu o vyhlásení konkurzu.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že v súvislosti s namietaným rozhodnutím najvyššieho súdu využila inštitút podnetu generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e a nasl. OSP.

Keďže samotné oprávnenie na podanie mimoriadneho dovolania nemá charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (napr. I. ÚS 19/01, uznesenie II. ÚS 42/01), ústavný súd musel zisťovať, či generálny prokurátor podá alebo nepodá vo veci mimoriadne dovolanie. Listom z 5. októbra 2006 ústavný súd žiadal predsedu najvyššieho súdu o oznámenie, či najvyšší súd začal konať vo veci mimoriadneho dovolania proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 296/2005 z 26. októbra 2005. Listom z 19. októbra 2006 doručenom ústavnému súdu 23. októbra 2006 oznámila riaditeľka Kancelárie predsedu najvyššieho súdu, že generálny prokurátor podal 21. septembra 2006 mimoriadne dovolanie proti uvedenému uzneseniu. Dovolanie sa vedie pod sp. zn. 1 M Obdo V 12/2006.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že mimoriadne opravné prostriedky, ktoré sťažovateľ nemôže uplatniť osobne, nie je pred podaním sťažnosti ústavnému súdu potrebné vyčerpať, keďže ich nemožno považovať za účinné právne prostriedky nápravy priamo dostupné sťažovateľovi (I. ÚS 37/96). V prípade, že podnet príslušnému orgánu na podanie mimoriadneho opravného prostriedku je podaný a tento orgán mimoriadny opravný prostriedok skutočne podá, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti skúma, či takýto prostriedok možno považovať za účinný právny prostriedok nápravy tých základných práv alebo slobôd, s namietaným porušením ktorých sa sťažovateľ so svojou sťažnosťou obrátil na ústavný súd.

Aj v takejto súvislosti ústavný súd už rozhodol: „Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora možno (vzhľadom na kasačné účinky rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky o ňom) považovať za účinný právny prostriedok nápravy toho základného práva alebo slobody, s namietaným porušením ktorých sa sťažovateľ obrátil na Ústavný súd Slovenskej republiky“ (uznesenie sp. zn. II. ÚS 42/01).

Ústavný súd už taktiež judikoval: „Ak o závažných procesných pochybeniach, ktorými sa porušujú aj niektoré zo základných práv alebo slobôd, je oprávnený a povinný rozhodnúť všeobecný súd na základe riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov upravených v príslušnom procesnom poriadku, je právomoc Ústavného súdu Slovenskej republiky pred ich vyčerpaním vylúčená“ (IV. ÚS 10/02). Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vo veci týkajúcej sa mimoriadneho dovolania vyplýva, že ústavný súd už rozhodol o vzťahu sťažnosti a podaného mimoriadneho dovolania: „Ak bolo vo veci podané mimoriadne dovolanie, tak sa v nej už nemožno podľa zásady subsidiarity (čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky) domáhať ochrany pred ústavným súdom Slovenskej republiky“ (III. ÚS 40/04, III. ÚS 41/04).

Keďže v okolnostiach prípadu o podanom mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora v predmetnej veci sťažovateľky už koná a rozhodne najvyšší súd, bolo potrebné sťažnosť sťažovateľky odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. októbra 2006